

Uticaj engleskog jezika na srpski u kontekstu računarske terminologije

Nenad Marković¹ i Jelena Rajović¹

¹ Visoka tehnička škola strukovnih studija iz Uroševca sa privremenim sedištem u Leposaviću, Leposavić, Srbija
e-mail nen.mark74@yahoo.com

Rezime: Zbog svoje aktuelnosti i čestih novina, računarska terminologija je veoma zanimljivo i dinamično područje. S obzirom da većina tehnoloških inovacija dolazi iz zemalja sa engleskog govornog područja, tako i u oblasti računara preovlađuju engleski izrazi. U radu su prikazani rezultati sprovedenog istraživanja na Visokoj tehničkoj školi strukovnih studija iz Uroševca sa privremenim sedištem u Leposaviću, u nameri da se utvrdi koliko su studenti upoznati sa računarskom terminologijom, na koji način i u kom obliku je koriste u odnosu na izvorne oblike na engleskom jeziku, s obzirom na činjenicu da većina studenata ima dovoljno predznanja kako iz engleskog jezika tako i iz oblasti računarstva. Stoga je cilj ovog rada da utvrdimo da li je poznavanje engleskog jezika kao stranog jezika u korelaciji sa poznavanjem računarske terminologije.

Ključne reči: računari; engleski jezik; terminologija, studenti

1. UVOD

Pored poznavanja engleskog jezika, računarska pismenost je još jedan od preduslova bez kojeg se ne može zamisliti realizacija niti jedne profesije. Informatička revolucija u 20. veku, koja slobodno možemo reći još uvek traje, učinila je da su računari postali neizostavni deo naših života, kako na profesionalnom tako i na ličnom planu. Dosta toga je rečeno o značaju i ulozi računara danas. Međutim, informatička struka se nalazi u nešto drugačijem položaju od ostalih naučnih i stručnih oblasti.

Sa porastom stručnjaka iz oblasti informatike raste i broj korisnika računara koji isti koriste bilo za komunikaciju u okviru različitih struka i profesija ili ga koriste za lične potrebe ili neke druge namene. Stoga je razumljivo da se računarska terminologija, osim za sporazumevanje u informatičkim stručnim krugovima, sve više odomaćila među korisnicima kojima je ona neophodna za osnovno rukovanje i komuniciranje putem računara [1].

Na osnovu izloženog, postavlja se pitanje do koje mere se nazivi iz računarske terminologije uopšte mogu smatrati usko stručnim pojmovima [1], [2], [3], [4], s obzirom da ih ne koriste samo uže grupe, već postaju deo svakodnevnog leksičkog repertoara prosečnog govornika, s kojim deca dolaze u kontakt od vrlo ranog uzrasta [5].

Razvoj nauke i tehnologije uslovio je rađanje novih reči i termina kojim se moraju imenovati novi izumi i pojave. Kako je većina inovacija nastala u zemljama engleskog

govornog područja, tako i većina termina iz oblasti računara ima engleske nazive. Ovaj trend je zastupljen i u našoj zemlji, što govori i činjenica da je ova tematika aktuelna već punih 30 godina, tačnije od definisanja prvih JUS standarda 1985. godine u oblasti informacionih tehnologija.

Računarska terminologija se gotovo svakodnevno dopunjava i menja te time računari imaju sve većeg uticaja na naš svakodnevni život-računarska terminologija sve više postaje deo opšteg javnog vokabulara. Ona je vodeće polje u sklopu kojeg je uticaj engleskog jezika uistinu značajan [6], [7], [8].

Međutim, u primeni informacione tehnologije dolazi do mnogobrojnih razmena između zemalja, pri čemu je priroda razmene i intelektualna i materijalna. Ove razmene često su otežane, bilo zbog raznovrsnosti termina koji se u raznim jezičkim područjima koriste da bi se izrazio isti pojam, ili usled odsustva ili nepreciznosti definicija korišćenih pojmova. Da bi se izbegli nesporazumi i da bi se olakšale takve razmene, osnovno je da se pojmovi razjasne, da se odaberu termini koje treba koristiti u raznim jezicima i različitim zemljama za izražavanje istog pojma, kao i da se uspostave definicije kojima se obezbeđuje zadovoljavajuća ekvivalentnost termina iz raznih jezika [9].

Koliko je poznavanje računarske terminologije važna, a slobodno možemo reći, danas i neophodna, govori i činjenica da sve veći broj dece dolazi u kontakt sa računarskom tehnologijom [10] od najranijeg uzrasta, bilo kroz igranje igrica na računaru, društvenih mreža ili istraživanja zarad učenja.

U radu smo pokušali da utvrdimo koliko su studenti Visoke tehničke škole strukovnih studija iz Uroševca sa privremenim sedištem u Leposaviću (VTŠSS iz Uroševca u Leposaviću) upoznati sa terminologijom računarske tehnologije, u kojoj meri i na koji način je koriste s obzirom da engleski jezik i računarstvo izučavaju svi studenti počev od prvog razreda osnovne škole.

2. ZASTUPLJENOST PREDMETA ENGLSKI JEZIK I PREDMETA RAČUNARI U OBRAZOVNOM SISTEMU REPUBLIKE SRBIJE

Od školske 2003/2004. godine engleski jezik se u Srbiji uči od prvog razreda osnovne škole. Prema podacima Zavoda za unapređenje obrazovanja i vaspitanja Republike Srbije [11] engleski jezik je u prvom ciklusu osnovnog obrazovanja (od prvog do četvrtog razreda) zastupljen sa dva časa nedeljno, odnosno 72 časa godišnje. Uporedo sa engleskim jezikom, prema istom izvoru [11], javlja se i predmet Od igrčke do računara (1 čas nedeljno, 36 godišnje), kako izborni predmet. U drugom ciklusu osnovnog obrazovanja (od petog do osmog razreda), uporedo sa engleskim jezikom imamo i predmet Tehničko i informatičko obrazovanje (1 čas nedeljno, 36 godišnje).

Postoje oprečna mišljenja o tome da li je fond časova engleskog jezika i fond časova izučavanja računara dovoljan za savlađivanje osnovne problematike kojom se ovi predmeti bave ponaosob. Po mišljenju Marković, V. i saradnika, učenici osnovne škole usvajaju više vokabulara koristeći web elektronske knjige sa računarskim igrama zasnovanim na zaključivanju nego što su naučili putem tradicionalnih metoda (testovi na papiru, vrste reči ili pitanja sa više ponuđenih odgovora) [12]. Ova tematika je svakako vredna pažnje, i njome ćemo se baviti u nekom od narednih radova.

U srednjim stručnim školama i gimnazijama u Republici Srbiji, kao obavezan predmet po planu i programu [11], su predmeti Engleski jezik i Računarstvo i informatika (1 čas

nedeljno, 37 godišnje). Posle 12 godina uporednog učenja engleskog jezika i računara, nekako se podrazumeva da su đaci savladali osnove pomenutog predmeta, i da su dovoljno jezički i računarski pismeni za neko elementarno sporazumevanje-i jezičko i računarsko.

3. ZASTUPLJENOST PREDMETA ENGLSKI JEZIK I PREDMETA RAČUNARI I PROGRAMIRANJE NA VTŠSS IZ UROŠEVCA U LEPOSAVIĆU

Prateći savremene trendove u nastavi i obrazovanju sa ciljem dobijanja stručno osposobljenih kadrova, VTŠSS iz Uroševca u Leposaviću nastoji da svojim studentima pruži najkvalitetnije obrazovanje. Stoga se i na ovoj školi nastavi engleskog jezika i nastavi računara posvećuje velika pažnja. Kako se naši studenti obrazuju za strukovna zanimanja, od velike je važnosti njihova jezička i računarska pismenost, s obzirom na rastuće razvojne trendove u svetu u domenu nauke i tehnologije.

Na VTŠSS iz Uroševca u Leposaviću studenti kao obavezne predmete imaju Engleski jezik I (2+2) i Engleski jezik II (2+2), koji se izučavaju na prvoj godini studija, u prvom i drugom semestru, na svim studijskim programima; i predmet Računari i programiranje (3+3) koji se takođe izučava na svim studijskim programima. Sva tri predmeta su obavezna.

4. METODA ISTRAŽIVANJA

Na VTŠSS iz Uroševca u Leposaviću sprovedeno je istraživanje metodom anketnog upitnika. Anketa je sastavljena kombinacijom već postojećih anketa koje su se bavile sličnom tematikom [1], [5], [13], [14], [15] i dopunjena sa par pitanja za koje smo smatrali da su relevantna za naše istraživanje a nisu obuhvaćena u prethodnim anketama.

Istraživanje je sprovedeno na ukupnom uzorku od 102 ispitanika-studenata sa sve tri godine osnovnih strukovnih studija i sa svih studijskih programa i njihovih modula. Studenti specijalističkih strukovnih studija VTŠSS iz Uroševca u Leposaviću nisu obuhvaćeni istraživanjem.

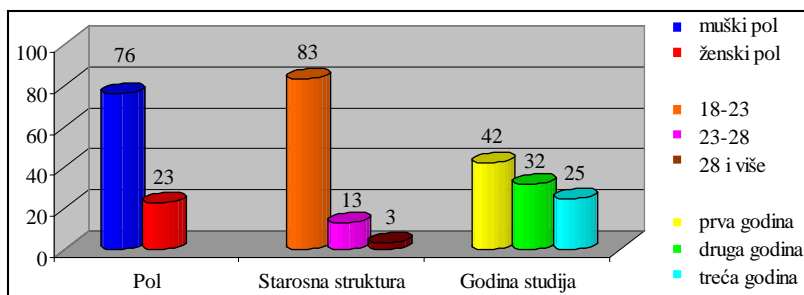
Upitnik se sastoji od dva dela. U prvom delu su osnovne generalije studenata: pol, godina starosti, završena srednja škola, godina studija, studijski program. U drugom delu upitnika data su pitanja koja se konkretno odnose na upotrebu jezika i računara od strane studenta. Zatim je od ispitanika zatraženo da u ponuđenom korpusu izaberu jedan od datih termina u odnosu na njihovo izvorno značenje na engleskom jeziku. U ovom delu upitnika ispituje se učestalost upotrebe sledećih 18 računarskih izraza: *Computer, Monitor, Printer, Font, File, Download, Format, Print, Save, Forward, Reset, Paste, Cut, Copy, Folder, Update, Insert, Delete*. Ponuđeni korpus je odabran s obzirom na činjenicu da se sa datim pojmovima studenti najčešće susreću, a u skladu sa srpskim standardom SRPS ISO/IEC 2382 [9]. Međutim, usled tehničkih ograničenja obima rada broj ajtema je sveden na 18.

Iako je većina rečnika informacionih tehnologija srpskog jezika opisnog karaktera, ovde smo se vodili odrednicama datim u online računarskom rečniku Mikro knjige [16].

5. REZULTATI I DISKUSIJA

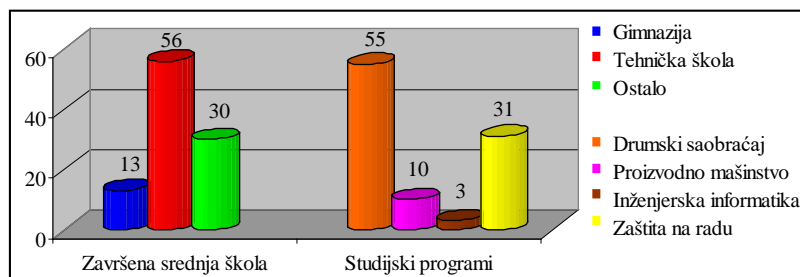
U anketi je učestvovalo 102 ispitanika-studenata VTŠSS iz Uroševca u Leposaviću. Tri upitnika su bila nepotpuna. Od ukupnog broja ispitanika, 76 (76,77%) su osobe muškog pola i 23 (23,33%) su osobe ženskog pola starosne dobi od 18 do 28 godina i više. Sa prve godine studije učestvovalo je 42 (42,42%) ispitanika, sa druge godine 32 (32,32%)

ispitanika i sa treće godine 25 (25,5%) ispitanika. Ukupa analiza navedenih parametara prikazana je na Slici 1.

Slika 1. Pol, starosna struktura i godina studija ispitanika

Što se tiče završene srednje škole, 13 (13,3%) ispitanika se izjasnilo da je završilo gimnaziju, 56 (56,57%) tehničku školu a 30 (30,30%) se izjasnilo za “ostalo” odnosno poljoprivrednu, ekonomsku i medicinsku školu. U anketi su učestvovali ispitanici sa svih studijskih programa i modula sa osnovnih strukovnih studija (izuzev specijalističkih) i to: Drumski saobraćaj 55 (55,56%) ispitanika, Proizvodno mašinstvo 10 (10,10%), Inženjerska informatika 3 (3,03%) i Zaštita na radu 31 (31,31%), Slika 2.

Slika 2. Završena srednja škola i studijski programi ispitanika

Na pitanje “Da li ste pohađali neki kurs engleskog jezika” od ukupnog broja ispitanika njih 5 (5,05%) je dalo potvrđan odgovor. Na osnovu ovog podatka zaključili smo da kurs engleskog jezika ne utiče na cilj rada jer je veoma mali procenat ispitanika koji su pohađali kurs.

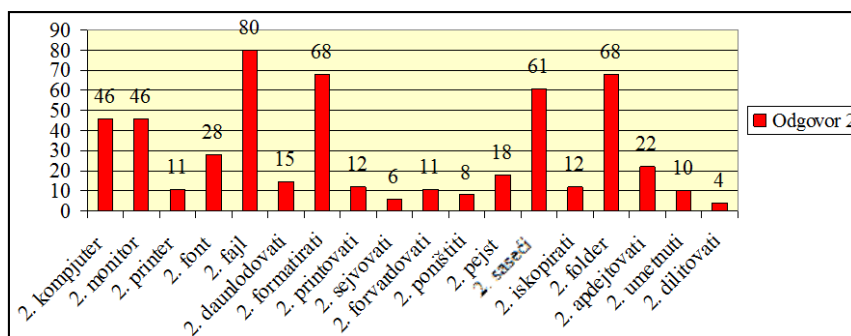
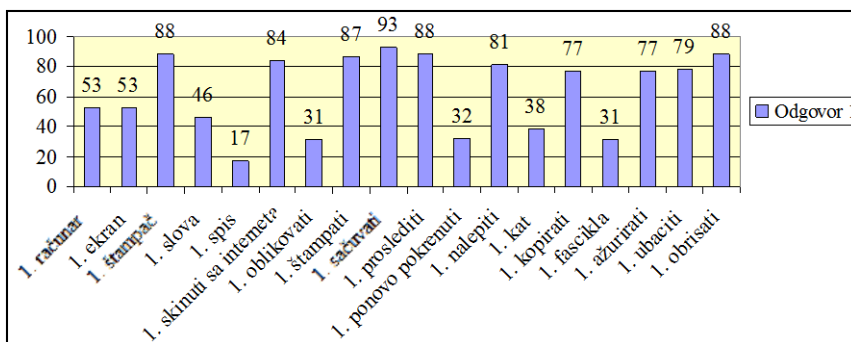
Od ukupnog broja ispitanika njih 41 (41,41%) provede za računarom manje od sat vremena dnevno, njih 35 (3,35%) za računarom provede do tri sata dnevno dok više od tri sata dnevno za računarom provede 23 (23,23%) ispitanika. Vreme provedeno za računarom nije od značaja za poznavanje računarske terminologije.

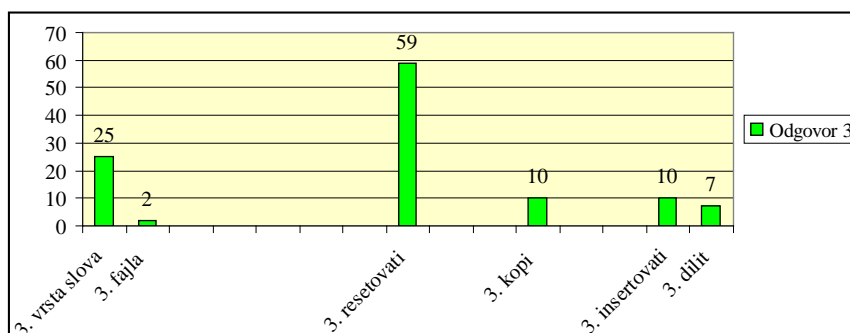
Na pitanje “U kojoj meri Vam znanje engleskog jezika pomaže pri upotrebi računara?” 7 (7,07%) ispitanika je odgovorilo da ne pomaže, 44 (44,44%) da delimično pomaže i 48 (48,48%) da dosta pomaže. Iako dobijeni rezultati ukazuju da poznavanje engleskog jezika većini ispitanika (48,48%) olakšava upotrebu računara, na osnovu rezultata analize 18 ajtema koja sledi možemo zaključiti da se oni ipak u većini slučajeva opredeljuju za izraz na srpskom jeziku.

U pogledu liste od 18 ajtema, na levoj strani tabele dati su računarski izrazi na engleskom jeziku a u desnoj strani tabele ponuđeni su izrazi na srpskom jeziku. Ponuđeni su srpski prevedeni ekvivalenti i anglicizmi:

1. Comuter	<i>računar/kompjuter</i>
2. Monitor	<i>ekran/monitor</i>
3. Printer	<i>štampač/printer</i>
4. Font	<i>slova/font/vrsta slova</i>
5. File	<i>spis/fajl/fajla</i>
6. Download	<i>skinuti sa interneta/daunlodovati</i>
7. Format	<i>oblikovati/formatirati</i>
8. Print	<i>štampati/printovati</i>
9. Save	<i>sačuvati/sejvovati</i>
10. Forward	<i>proslediti/forvardovati</i>
11. Reset	<i>ponovo pokrenuti/poništit/resetovati</i>
12. Paste	<i>nalepiti/pejst</i>
13. Cut	<i>kat/saseći</i>
14. Copy	<i>kopirati/iskopirati/kopi</i>
15. Folder	<i>fascikla/folder</i>
16. Update	<i>ažurirati/apdejtovati</i>
17. Insert	<i>ubaciti/umetnuti/insertovati</i>
18. Delete	<i>obrisati/dilitovati/dilit</i>

Na Slici 3 prikazani su rezultati učestalosti korišćenja prethodno ponuđenih izraza u odnosu na engleski izraz.

Slika 3. Rezultati učestalosti korišćenja ponuđenih izraza u odnosu na izraze na engleskom jeziku

Na temelju prikazanih rezultata zaključujemo da ispitanici prednost daju domaćim izrazima u odnosu na anglicizme. Anglicizme koriste više samo u 4 od 18 slučajeva.

6. ZAKLJUČAK

Engleski jezik i računarska tehnologija su svakako nerazdvojni delovi, s obzirom da je većina računarskih termina potekla upravo iz engleskog jezika.

Rapidan razvoj nauke i tehnologije sam po sebi nameće razvijanje i unapređenje određenih veština i sposobnosti. Tu svakako spadaju poznavanje rada na računaru i znanje engleskog jezika.

S obzirom na činjenicu da većina ispitanika poseduje predznanje iz engleskog jezika i računarske tehnologije, a na osnovu godina učenja u osnovnoj i srednjoj školi, cilj nam je bio da utvrdimo koliko su ispitanici u stvari u stanju da primene prethodno stečeno znanje iz navedenih oblasti, t.j., da utvrdimo da li se ispitanici pre odlučuju za izraz na engleskom ili za izraz na srpskom jeziku.

U ovom radu konkretno smo se bavili problematikom vladanja vokabularom računarske tehnologije studenata VTŠSS iz Uroševca u Leposaviću. Korpus smo suzili na one pojmove koji se smatraju osnovnim i koji se uče u najranijoj dobi. Shodno tome, i naše istraživanje je bilo usmereno samo na ovu ciljnu grupu.

Rezultati ankete su pokazali da ispitanici dobro vladaju engleskim jezikom kao i da su upoznati sa računarskom terminologijom s obzirom da su bili u stanju da identifikuju svih 18 ajtema. To ide u prilog činjenici da ispitanicima primarna struka nije engleski jezik, već da svoje poznavanje engleskog jezika mogu primeniti u svojoj struci prilikom korišćenja računara.

Rezultati ukazuju na dobar ishod, s obzirom da se od ispitanika-budućih strukovnih inženjera očekuje da daju svoj doprinos u razvoju nauke i tehnologije.

Dobro poznavanje engleskog jezika i računarska pismenost su svakako jedan od preduslova za postizanje dobrih rezultata u budućoj karijeri.

PRIZNANJA

Autori rada se ovom prilikom zahvaljuju studentima VTŠSS iz Uroševca u Leposaviću na razumevanju i saradnji u ovom istraživanju.

LITERATURA

- [1] Jurko, N. (2005). *Integracija engleskog računalnog nazivlja u talijanskom i hrvatskom jeziku*. Jezik u društvenoj interakciji-Zbornik radova, 227-236.
- [2] Khautyc, I. (2010). *The pragmatics of anglicisms in modern Russian discourse*. From International to Local English and back again. Frankfurt: Peter Lang, 197-208.
- [3] Mihaljević, M. (1998). *Terminološki priručnik*. Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada, 7.
- [4] Lib, W. (2010). *Technical language as an indicator to technical culture*. Informatologia 43.1, 54-57.
- [5] Skifić, S., Mustapić, E. (2012). *Anglizmi i hrvatsko računalno nazivlje kroz prizmu jezičnog konflikta i jezične ideologije*, Jezikoslovlje, 809-839.
- [6] Filipović, R. (1996). *English as a word donor to other languages of Europe*. The English Language in Europe. Exeter: Intellect, 37-46.
- [7] Hoffmann, C. (2000). *The spread of English and the growth of multilingualism with English in Europe*. English in Europe: The Acquisition of a Third Language. Clevedon-New York-North York-Artarmon: Multilingual Matters, 1-21.
- [8] Nikolić-Hoyt, A. (2005). *Englesko-hrvatski jezično-kulturni dodiri*, Jezik u društvenoj interakciji. Zbornik radova sa savetovanja održanog 16 i 17 maja u Opatiji. Zagreb-Rijeka: HDPL, 353-359.
- [9] SRPSKI STANDARD SRPS ISO/IEC 2382-1 Mart 2007. Identičan sa ISO/IEC 2382-1:1993 Informaciona tehnologija-Rečnik-Deo 1: Osnovni termini, <http://pod2.stat.gov.rs/ObjavljenePublikacije/Baza/ISO%20IEC%202382-1.pdf>, preuzeto 18.03.2016.
- [10] Rathbun, A.H., West, J. (2003). *Young Children's Access to Computers in the Home and at School in 1999 and 2000*. Washington DC: U.S. Department of Education-National Center for Education Statistics.
- [11] Zavod za unapređenje obrazovanja i vaspitanja Republike Srbije (preuzeto marta 2016). www.zuov.gov.rs
- [12] Marković, V., Aleksić, V., Popić, Ž.M. (2014). *Učenje vokabulara engleskog jezika pomoću obrazovnih računarskih igara*. Tehnika i informatika u obrazovanju. 5. Konferencija sa međunarodnim učešćem. FTN Čačak. Zbornik radova, 414-418.
- [13] Ivanović, I. (2010). *Anglicism in the Montenegrin Language within Computer Context*. Journal of Linguistic Studies. Romania, 17-22.
- [14] Maksimović, J. (2011). *Computer Jargon in Slovenian and Serbian Language*. The Journal of Linguistic and Intercultural Education-JoLIE. Romania, 77-88.
- [15] Mihaljević, M. (2006). *Hrvatsko i englesko računalno nazivlje*. Jezik-časopis za kulturu hrvatskoga književnog jezika, HFD Zagreb, 41-50.
- [16] <http://www.mikroknjiga.rs/pub/rmk/>